

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT WYCHOWANIA I KSZTAŁCENIA INTEGRACYJNEGO

Warszawa, 30 czerwca 2020 r.

DWKI-WSPE.053.11.2020.JKP

Pani [REDACTED]

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na wniosek (petycja), który wpłynął do Ministerstwa Edukacji Narodowej 27 kwietnia 2020 r., w sprawie rozszerzenia rodzajów niepełnosprawności wymienionych w § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym*¹ o afazję motoryczną, uprzejmie informuję.

Przepisy § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia umożliwiają zatrudnienie m.in. w szkołach ogólnodostępnych w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu np. na afazję, za zgodą organu prowadzącego, dodatkowo:

- a) nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, lub
- b) specjalistów, lub
- c) pomocy nauczyciela

– z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zatem, przepisy prawa umożliwiają zatrudnianie ww. osób, w zależności od potrzeb uczniów.

Jednocześnie, przepisy prawa oświatowego wskazują, że za organizację pracy szkoły – niezależnie od typu (podstawowa, ponadpodstawowa) i rodzaju (ogólnodostępna, integracyjna, specjalna) odpowiada jej dyrektor, a jego obowiązkiem jest m.in. zorganizowanie dla Pani dziecka z afazją kształcenia specjalnego z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w ww. orzeczeniu².

Przepisy § 5 ww. rozporządzenia *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym*, wskazują na obowiązek zapewnienia przez szkołę (publiczną i niepubliczną każdego typu i rodzaju) uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1578 z późn. zm.

² Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 10, w związku z art. 127 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2020 r. poz. 910).

kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, którą jest np. afazja:

- 1) realizacji zaleceń zawartych w ww. orzeczeniu;
- 2) warunków do nauki, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia;
- 3) pomocy psychologiczno-pedagogicznej³;
- 4) innych zajęć odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne niepełnosprawnego ucznia, w szczególności zajęć rewalidacyjnych,
- 5) integracji ze środowiskiem rówieśniczym, w tym z uczniami sprawnymi;
- 6) przygotowania do samodzielności w życiu dorosłym.

Zakres wsparcia niezbędnego uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu np. na afazję, powinien wynikać z zaleceń zawartych w tym orzeczeniu oraz z wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania ucznia, dokonywanych przez zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących z nim zajęcia – we współpracy z rodzicami ucznia⁴.

Kolejne przepisy § 6 ww. rozporządzenia regulują obowiązek opracowania dla ww. ucznia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET), który powinien określać m.in.:

- a) zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych⁵ do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z uczniem;
- b) zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia, w tym, w zależności od potrzeb na komunikowanie się ucznia z otoczeniem z użyciem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC), oraz wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu szkolnym,

³ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591, z późn. zm.) pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie m.in.: zajęć rozwijających umiejętności uczenia się, dydaktyczno-wyrównawczych i zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym.

⁴ Ww. rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

⁵ O których mowa w art. 44b ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, z późn. zm.).

- c) zajęcia/działania rewalidacyjne, w ramach których należy zapewnić uczniowi np. z afazją przejawiającemu zaburzenia mowy, rozwijanie umiejętności komunikacyjnych przez naukę sposobów komunikowania się, w szczególności wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC);
- d) w przypadku uczniów niepełnosprawnych, w zależności od potrzeb, rodzaj i sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju niepełnosprawności ucznia, w tym w zakresie wykorzystywania technologii wspomagających to kształcenie.

W przepisach prawa oświatowego wskazano również, że poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne, udzielają dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁶.

Szczegółowe zadania poradni zostały dookreślone w przepisach § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w *sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych*⁷, do których należą:

- 1) diagnozowanie dzieci i młodzieży;
- 2) udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 3) realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;
- 4) organizowanie i prowadzenie wspomagania szkół w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

W związku z tym, poradnie psychologiczno-pedagogiczne posiadają bardzo duży potencjał m.in. we wczesnym reagowaniu na pojawiające się zaburzenia czy trudności rozwojowe dzieci/uczniów.

Zatem, zorganizowanie dla ucznia z afazją kształcenia specjalnego i zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiednio do rozpoznanych potrzeb ucznia w tym zakresie – należy do obowiązków i kompetencji dyrektora danej szkoły. O sposobie zabezpieczenia specjalnych potrzeb edukacyjnych Pani dziecka, wynikających z rodzaju jego niepełnosprawności decyduje dyrektor szkoły.

Przepisy prawa oświatowego zobowiązują również nauczycieli do indywidualizowania procesu kształcenia wszystkich uczniów, w tym ucznia z afazją, poprzez np. dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych

⁶ Art. 2 pkt 3 ww. ustawy - *Prawo oświatowe*.

⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 199, z późn. zm.

potrzeb i możliwości psychofizycznych tego ucznia na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego⁸.

Indywidualizacja procesu kształcenia polega na umożliwieniu uczniowi przez nauczyciela wyboru sposobów osiągania celów i metod zdobywania wiedzy oraz umiejętności poprzez dostosowywanie tempa zajęć, metod i form pracy, tak by zarówno angażować każdego ucznia z osobna, jak i organizować pracę całej klasy. Indywidualizacja jest przede wszystkim sposobem pracy z każdym uczniem, w każdym oddziale i na każdych zajęciach oraz może dotyczyć zasadności przygotowania np. odrębnych materiałów do pracy z uczniem z afazją czy też odrębnej formy sprawdzania jego wiedzy i umiejętności – z uwzględnieniem mocnych i słabych strony funkcjonowania tego ucznia wynikających z rodzaju niepełnosprawności.

Dostosowanie treści i indywidualizacja procesu kształcenia ucznia niepełnosprawnego to zadanie nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z tym uczniem, a wskazania, zalecenia i formy pracy powinny być określone w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym (IPET). W celu właściwego i skutecznego dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb ww. ucznia z afazją, nauczyciele mogą korzystać z pomocy oferowanej np. przez publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym specjalistyczne.

W związku z powyższym, w opinii Ministerstwa Edukacji Narodowej postulat zgłoszony przez Panią w petycji nie znajduje uzasadnienia, bowiem przepisy prawa oświatowego umożliwiają zapewnienie uczniowi z afazją właściwej pomocy i wsparcia.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że ewentualne nieprawidłowości dotyczące pracy szkoły należy kierować do właściwego terytorialnie kuratora oświaty, sprawującego bezpośredni nadzór pedagogiczny nad szkołami w danym województwie⁹.

Z wyrazami szacunku

Joanna Wilewska
Dyrektor
Departament Wychowania i Kształcenia
Integracyjnego
/ – podpisany cyfrowo/

⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 373).

⁹ <https://bip.men.gov.pl/ministerstwo/c16-instytucje-nadzorowane-przez-men/kuratoria-owiaty.html>